

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΤΟΠΙΟ & ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ

ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

ΜΑΡΙΑ ΤΡΑΤΣΕΛΑ

Επίκ. Καθηγήτρια Τμήματος Αρχιτεκτόνων
Πολυτεχνική Σχολή ΑΠΘ

αρχιτεκτονική τοπίου

Η επιστήμη και τέχνη που ασχολείται με τη ΜΕΛΕΤΗ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ και το ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ του τοπίου, ανεξαρτήτως κλίμακας και τύπου

- Αστικά
- Αγροτικά
- Παραθαλάσσια
- Ιστορικά / πολιτισμικά
- Ιδιαίτερου φυσικού κάλλους
- Προστατευόμενες περιοχές
- Οδικά κ.ά.
- ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
- ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
- ΑΝΑΔΕΙΞΗ
- ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ

ΤΟΠΙΟ

- Χώρος οικειοποιημένος, κωδικοποιημένος που έχει υποστεί χρήσεις, συνήθειες, ρυθμίσεις
- Εκφράζεται μέσα από τις σχέσεις διαντίδρασης μεταξύ των συστατικών του στοιχείων, αντιληπτικών, οικολογικών, κοινωνικών και οικονομικών.
- Δυναμικό «οικοσύστημα», παράγωγο των σχέσεων αυτών που συνεχώς μεταλλάσσεται που παράγεται και διαμορφώνεται από τον άνθρωπο

ΤΟΠΙΟ

- Χώρος μη στατικός, αντιληπτός από τον άνθρωπο βιωματικά
- Δεν πρόκειται για αντικείμενο (εικονογραφική αντιμετώπιση), αλλά για μία διαδικασία σε εξέλιξη
- Δεν υπάρχει παρά στο μέτρο που γίνεται αντιληπτό από τον άνθρωπο

- Το ανθρωπογενές τοπίο είναι φορτισμένο με Δράσεις, Μνήμες, Συμβολικές και Ιδεολογικές Επιρροές.
- ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ, ανεξάρτητα από το αν διαθέτει ιδιαίτερη ιστορική ή αρχαιολογική αξία.
- ΦΟΡΕΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΕΡΓΟ ΤΕΧΝΗΣ της κοινωνίας για την κοινωνία.
- Άρα η ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΣ αναφέρεται στο ΣΥΝΟΛΟ ΤΟΥ ΕΥΡΥΤΕΡΟΥ ΤΟΠΙΟΥ ακόμη και αν πρόκειται για ιστορικούς/αρχαιολογικούς τόπους, η ενσωμάτωση της οποίας στο σχεδιασμό αποτελεί ζητούμενο.

ΣΧΕΣΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΜΕ ΤΟ ΕΥΡΥΤΕΡΟ ΤΟΠΙΟ

- Απουσία σχεδίων χρήσεων γης και ασάφεια του ιδιοκτησιακού καθεστώτος
- Επιτακτική ανάγκη για αυστηρή προστασία
- Συνεργασία ετερόκλητων επιστημονικών κλάδων κ.ά.
- Ασάφεια του ορισμού του πολιτισμικού τοπίου
- Έλλειψη μελετών διαμόρφωσης υπαίθριου χώρου από εξειδικευμένους επιστήμονες

Οι αρχαιολογικοί χώροι εμφανίζονται **ΕΣΩΣΤΡΕΦΕΙΣ** και **ΑΠΟΚΟΜΜΕΝΟΙ** από το ευρύτερο περιβάλλον τους.

Αρχαιολογικός χώρος στο Ιερό του Ποσειδώνα. Ποσειδί Χαλκιδικής

Αρχαιολογικό Πάρκο της ρωμαϊκής πόλης
1977, Xanten Γερμανία

Αρχαιολογικό Πάρκο Πάφου, 1995. Κύπρος

ΧΩΡΙΚΕΣ & ΧΡΟΝΙΚΕΣ ΑΣΥΝΕΧΕΙΕΣ στο σύγχρονο αστικό ή αγροτικό τοπίο

Παραδοσιακά: Μορφή – Κλίμακα – Υλικά

Οι σύγχρονες μέθοδοι δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στη:

- ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΥ ΤΟΠΙΟΥ
- ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ για την εύρυθμη λειτουργία του και την εξυπηρέτηση των επισκεπτών.

Ποικιλότητα – Μεταβλητότητα – Πολυπλοκότητα – Πολυπολιτισμικότητα

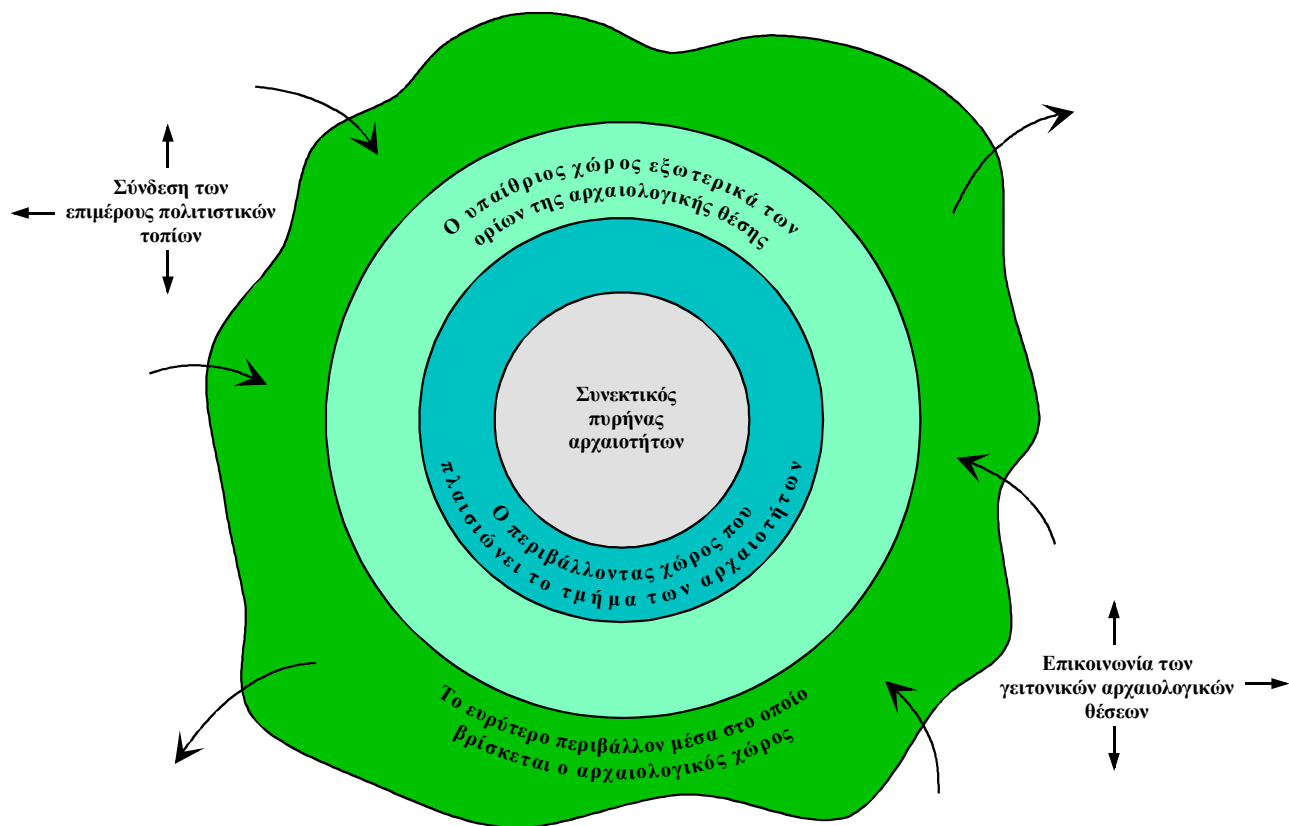
- Σύνδεση με το ευρύτερο πολιτισμικό τοπίο

Θεμελιώδεις Αρχές Οργάνωσης & Σχεδιασμού

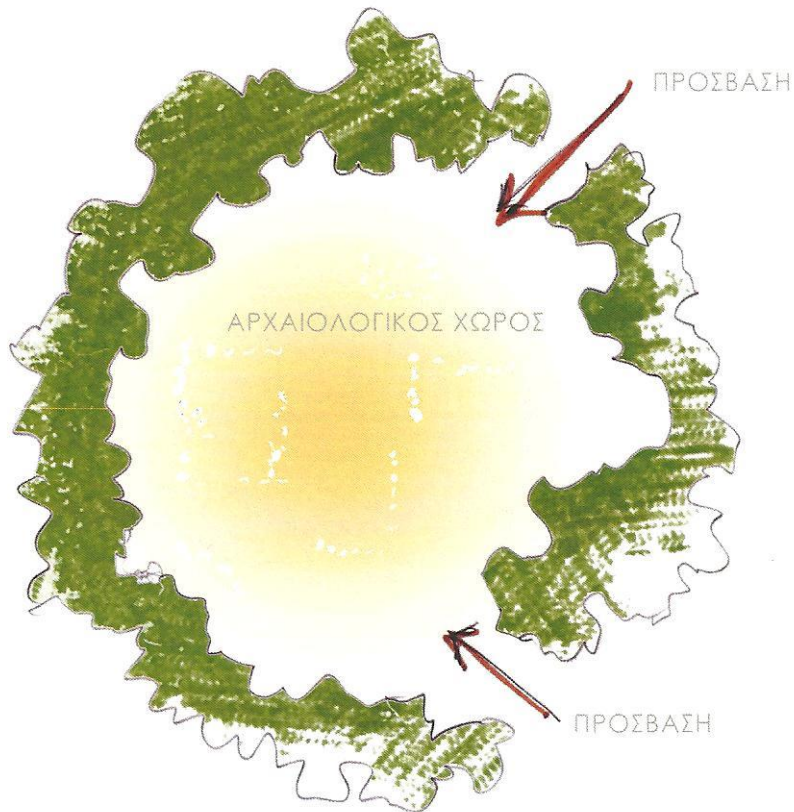
1^{ον} : Άρση των προβληματικών συνθηκών που παρουσιάζονται από προηγούμενη διαχείριση

2^{ον} : Ενίσχυση και ανάδειξη των ιδιαίτερων στοιχείων του ιστορικού τοπίου.

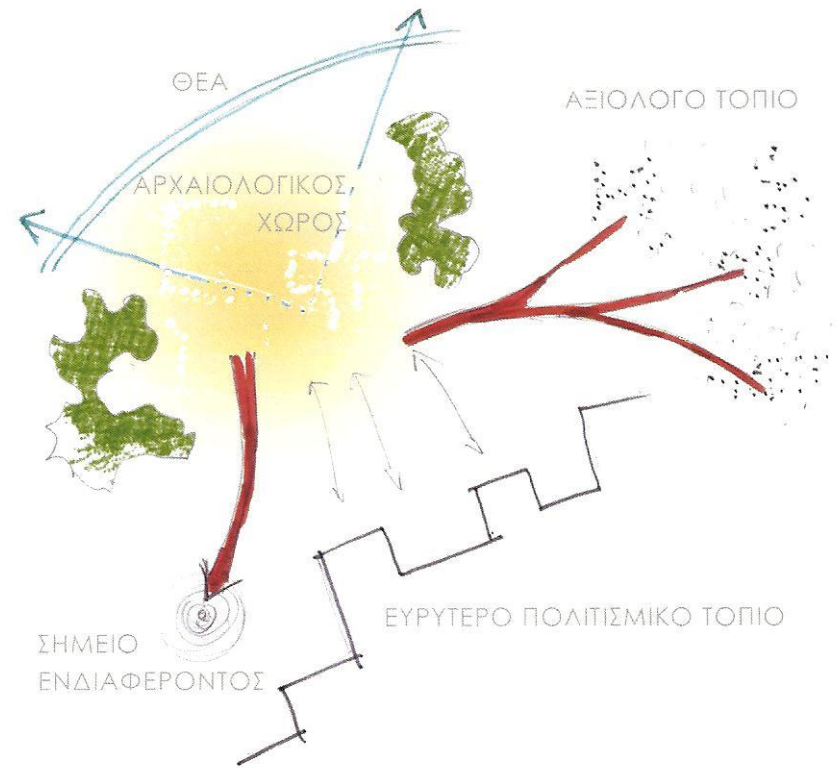
Απευθύνονται και έξω από τα αυστηρά όρια του αρχαιολογικού τόπου

Σχεδιαγματική παράσταση της υποδιαίρεσης του αρχαιολογικού χώρου και του οικείου πολιτιστικού τοπίου σε επιμέρους τμήματα επέμβασης / διαχείρισης

75/ παλαιωμένη αντιμετώπιση: "προστασία" με φυτική ζώνη

76/ σύγχρονη άποψη: σύνδεση αρχαιολογικού τόπου με τοπίο

νομοθεσία

«αρχαιολογικός χώρος»
«ιστορικό ή νεώτερο μνημείο»
«παραδοσιακός οικισμός»
«προστατευόμενη περιοχή»

*Διατήρηση και προστασία
από αλλότριες παρεμβάσεις*

«πολιτισμικό τοπίο»
«αρχαιολογικά πάρκα»
«δίκτυα πολιτισμικών και φυσικών μνημείων»

*Δεν υφίστανται ως
αντικείμενα προστασίας
και διαχείρισης*

Πολιτισμικό περιβάλλον (Ν. 360/1976):

«τα ανθρωπογενή στοιχεία του πολιτισμού και χαρακτηριστικά όπως αυτά διαμορφώθηκαν από την παρέμβαση και τη σχέση του ανθρώπου με το φυσικό περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων των ιστορικών χώρων και της καλλιτεχνικής και πολιτιστικής εν γένει κληρονομιάς της χώρας».

“Τοπίο” vs. “Περιβάλλον”

«Το περιβάλλον είναι ένα δεδομένο, ένα τμήμα της πραγματικότητας, το οποίο απλά υπάρχει, σε αντιπαράθεση με το τοπίο, το οποίο είναι ένα προϊόν της ανθρώπινης νόησης, ένα επίτευγμα του ανθρώπινου νου».

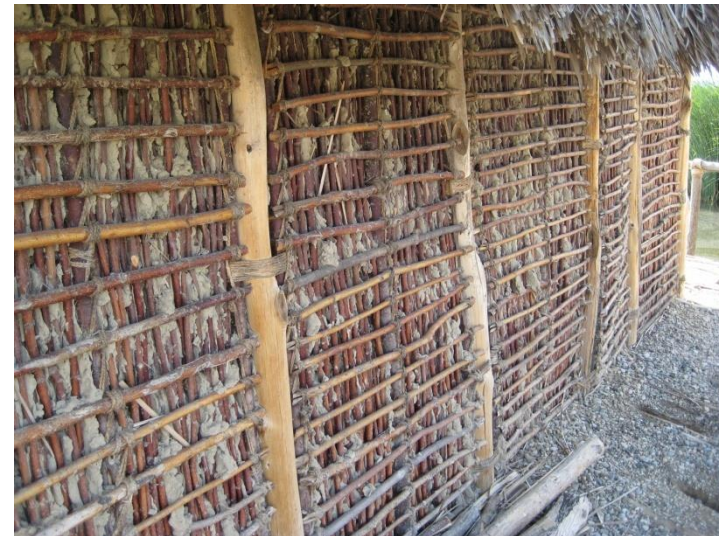
Y. F. Tuan, 1979

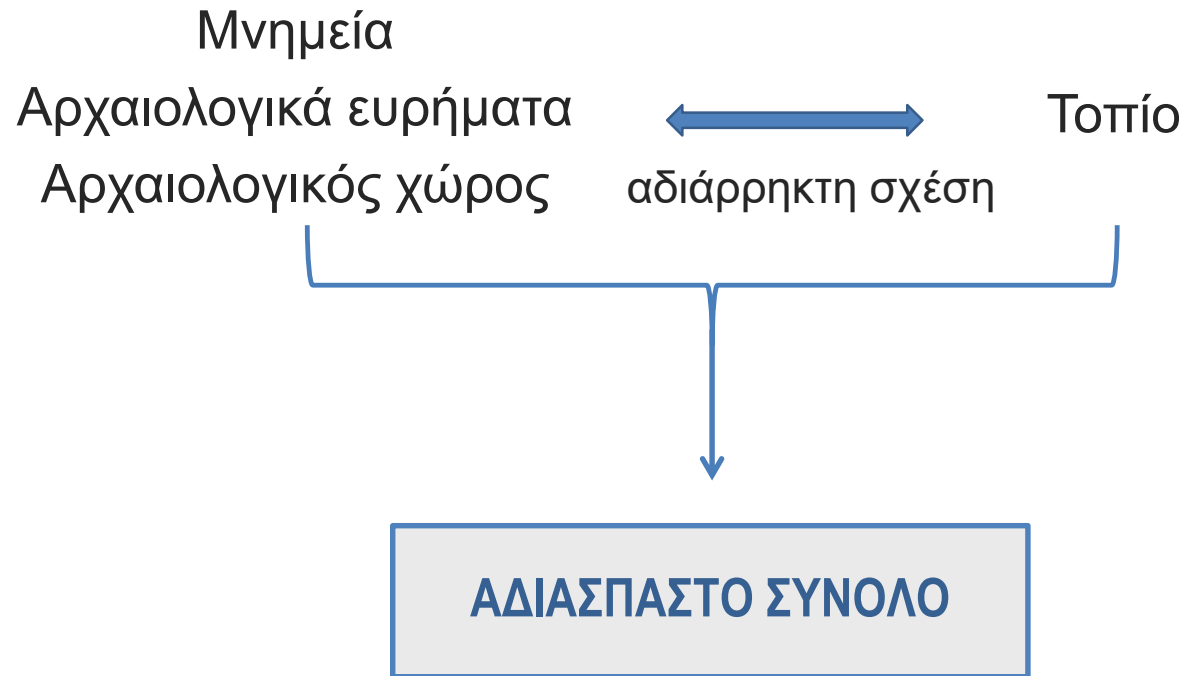
Η **πολιτισμική ταυτότητα** ενός ιστορικού / αρχαιολογικού τόπου αποτελεί την έκφραση του **συνόλου** των ιδεολογικών επιλογών και αντιλήψεων των κοινωνιών που αναπτύχθηκαν διαχρονικά στο συγκεκριμένο χώρο και το ευρύτερο τοπίο.

Οι αρχαιολογικοί χώροι, τα μνημεία και τα κάθε είδους ευρήματα/ αντικείμενα αποτελούν **διαχρονικούς δείκτες** της σχέσης του **ιστορικού ανθρώπου με το περιβάλλον** του, δεδομένου ότι η παραγωγή τους δεν ήταν ανεξάρτητη από τα χαρακτηριστικά του ευρύτερου νοηματικού και φυσικού χώρου.

Αναπαράσταση Προϊστορικού Οικισμού, Δισπηλιό

Χάρτα Βενετίας, 1964

«Η έννοια του ιστορικού μνημείου δεν καλύπτει μόνο το μεμονωμένο αρχιτεκτονικό έργο αλλά και την αστική ή αγροτική τοποθεσία που μαρτυρά έναν ιδιαίτερο πολιτισμό, μια ενδεικτική εξέλιξη ή ένα ιστορικό γεγονός. Αυτό δεν ισχύει μόνο για τις μεγάλες δημιουργίες αλλά και για τα ταπεινά έργα που με τον καιρό απέκτησαν πολιτισμική σημασία».

Μνημείο – Αρχαιολογικός Χώρος – Ιστορικό Τοπίο
ενεργοί πόλοι της κοινωνικής ζωής

ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Εξυπηρέτηση σύγχρονων
κοινωνικών αναγκών & απαιτήσεων

Μουσεία, εκθεσιακοί χώροι, χώροι διδασκαλίας, εργαστήρια, χώροι αναψυχής.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΠΑΡΚΑ

- Προστασία & Ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς
 - Ενημέρωση
 - Επιμόρφωση
 - Εκπαίδευση
 - Αναψυχή
-
- Εμπλοκή τοπικής κοινωνίας
 - Συν-ευθύνη
 - Βιωσιμότητα
 - Εναλλακτικός Τουρισμός

Angkor Archaeological Park, Cambodia

Hintang Archaeological Park

Pueblo Grande Archaeological Park, Mexico

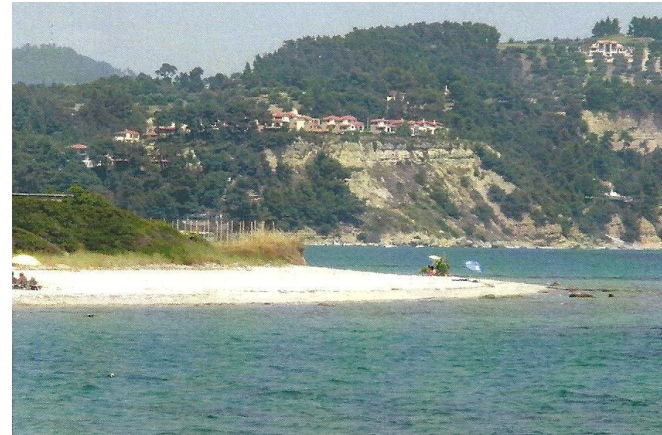
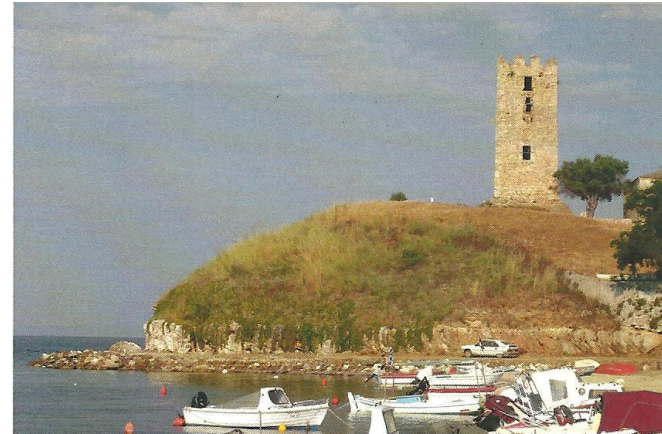

Χώρος προσομοίωσης ανασκαφής, Δισπηλιό

Πρόταση Διαμόρφωσης Αρχαιολογικού Πάρκου Εκπαίδευσης & Αναψυχής, Δισπηλιό Καστοριάς, 2009
Περιοχή «Αγρός»

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΣΥΝΘΕΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ – ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΑΡΚΩΝ

Η **οργάνωση** των αρχαιολογικών χώρων περιλαμβάνει τη λήψη **ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ** για την:

- ρύθμιση της **δημόσιας προσέλευσης**,
- **άνετη και ασφαλή κυκλοφορία** πεζών & οχημάτων
- **ανάπτυξη των δράσεων** αναψυχής και εκπαίδευσης.

Ο **τρόπος οργάνωσης** είναι καθοριστικός για τη λειτουργία και τη μορφή του συνολικού χώρου, οπότε και απαιτείται προσεκτικός και **ολοκληρωμένος σχεδιασμός**.

Πρόσβαση / κυκλοφορία / στάθμευση εκτός αρχαιολογικού χώρου

Κυκλοφοριακή σύγχυση στην είσοδο των Μινωικών αρχαιοτήτων. Κνωσός, Κρήτη.

Κακή διαχείριση του δημόσιου υπαίθριου χώρου στην είσοδο της Κνωσού.

Δίκτυο κυκλοφορίας πεζών

Η έλλειψη χάραξης και σήμανσης διαδρόμων εντός του αρχαιολογικού χώρου Τυλίσου.

Μονοπάτι επισκεπτών. Αρχαία Θήρα.

Ανυπαρξία δικτύου κυκλοφορίας, Ταφικά μνημεία. Hili, UAE.

Σήμανση / Πληροφόρηση

Πινακίδα για το ενιαίο δίκτυο αρχαιολογικών χώρων επί της εθνικής οδού Ηρακλείου-Ρεθύμνου. Όριο ταχύτητας στην περιοχή: 90χλμ./ώρα.

Ελάχιστη ενημέρωση με κινητές πινακίδες εντός του αρχαιολογικού χώρου Μαλίων.

Ανυπαρξία πληροφόρησης στην είσοδο. Αρχαιολογικός χώρος Μαλίων.

Τουριστικές δραστηριότητες / ασύμβατες χρήσεις

Θέα από τον αρχαιολογικό χώρο Ελευσίνας

Τα τουριστικά καταστήματα της Κνωσού εκθέτουν υπαίθρια τα εμπορεύματα τους, καταλαμβάνοντας πλήρως το μικρό διαθέσιμο πεζοδρόμιο

Στάσεις / οργάνωση φυτεύσεων

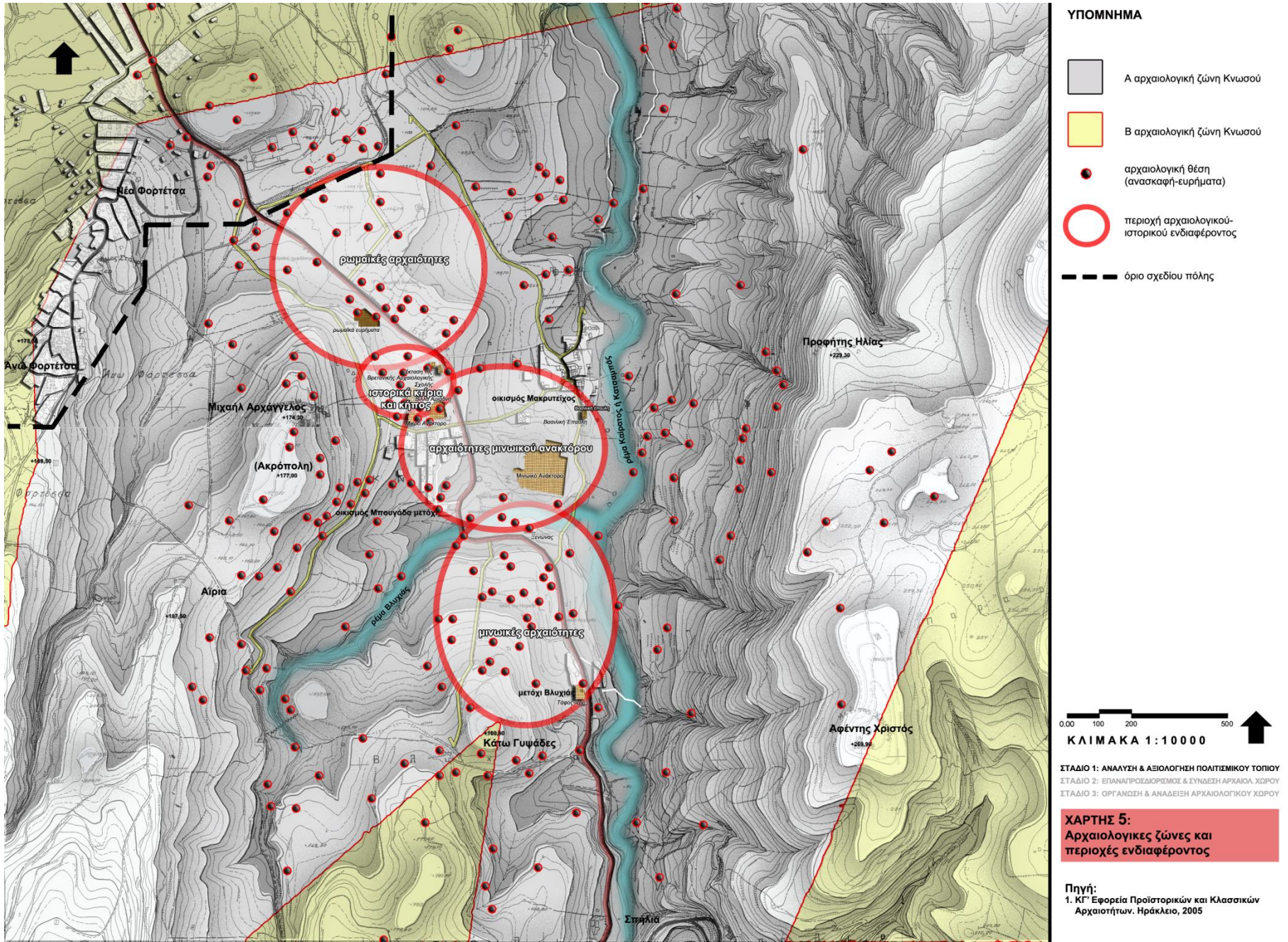
Πρόχειρες ή τυποποιημένες διαμορφώσεις καθιστικών, ασύμβατες με το χαρακτήρα του χώρου.
Η βλάστηση στην περιφέρεια του αρχαιολογικού χώρου Τυλίσου σε τυχαία, απροσδιόριστη διάταξη.

Αρχαιολογικό τοπίο Κνωσού
Πρόταση Συνολικής Διαχείρισης & Ανάδειξης

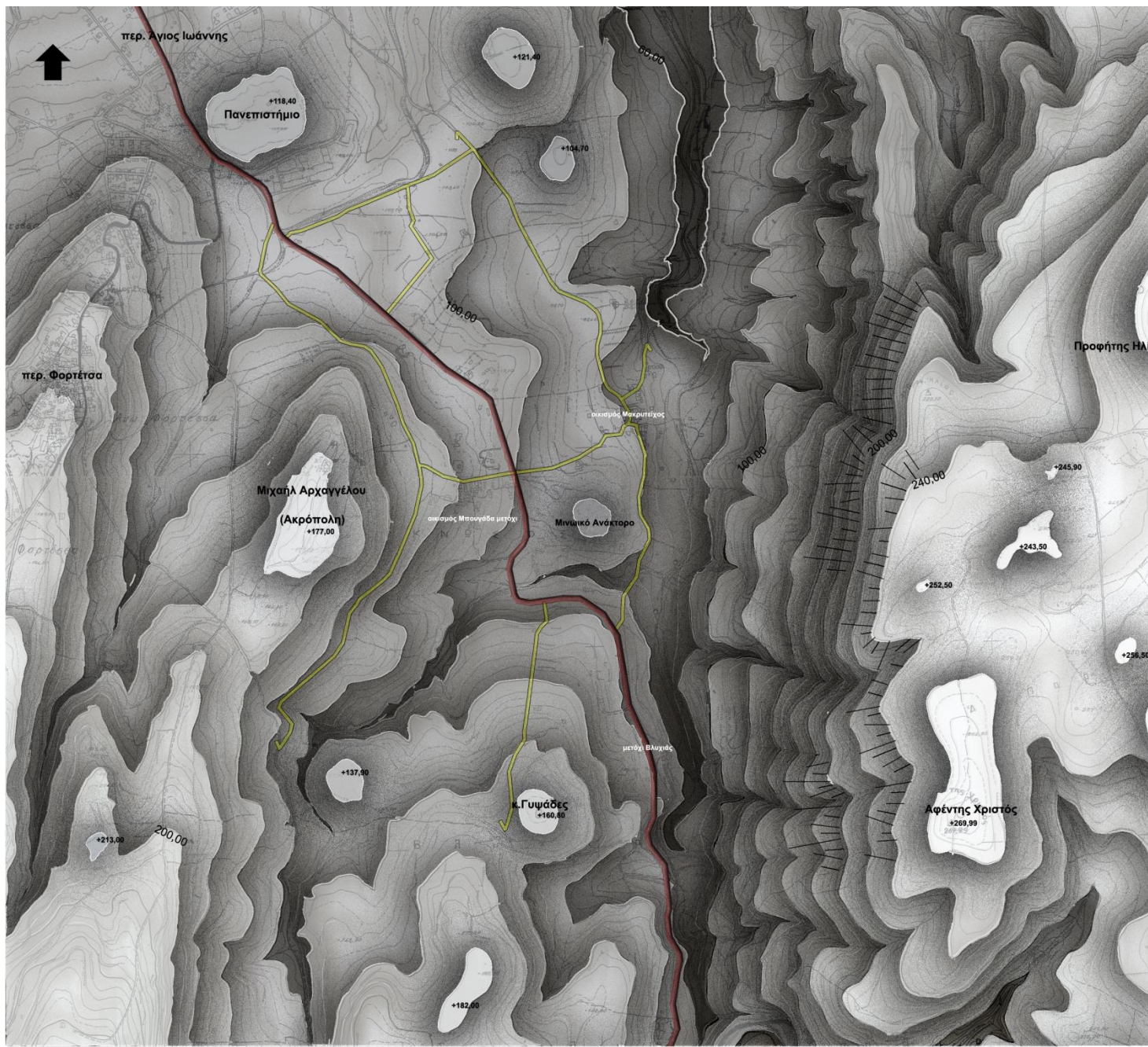
Η μεθοδολογία βασίζεται στη:

- Διαμόρφωση του αρχαιολογικού χώρου μέσα από τη συνολική διαχείριση του πολιτισμικού τοπίου
- Διεύρυνση των ΖΩΝΩΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ του αρχ. χώρου
- Οργάνωση εντός του αρχ. χ. που ανταποκρίνεται στη διαχείριση του σύγχρονου περιβάλλοντος
- Δημιουργία προϋποθέσεων επίσκεψης και ερμηνείας του συνόλου του αρχαιολογικού τοπίου (Αντίληψη και κατανόηση του τοπίου)
- Ανάδειξη των διαφορετικών χαρακτηριστικών του τοπίου και παροχή πληροφόρησης για το σύνολο του ιστορικού χώρου
- Αποκατάσταση της επικοινωνίας του αρχ. χ. με το περιβάλλον του με εισαγωγή ήπιων και ποικίλων δράσεων

ΣΤΑΔΙΟ 1: Ανάλυση & αξιολόγηση πολιτισμικού τοπίου (πολιτισμικά στοιχεία-κατάσταση διαχείρισης)

ΣΤΑΔΙΟ 1: Ανάλυση & αξιολόγηση πολιτισμικού τοπίου (οικολογικά χαρακτηριστικά)

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

	< 60 μ		140-160 μ
	60-80 μ		160-180 μ
	80-100 μ		180-200 μ
	100-120 μ		> 200 μ
	120-140 μ		> 240 μ

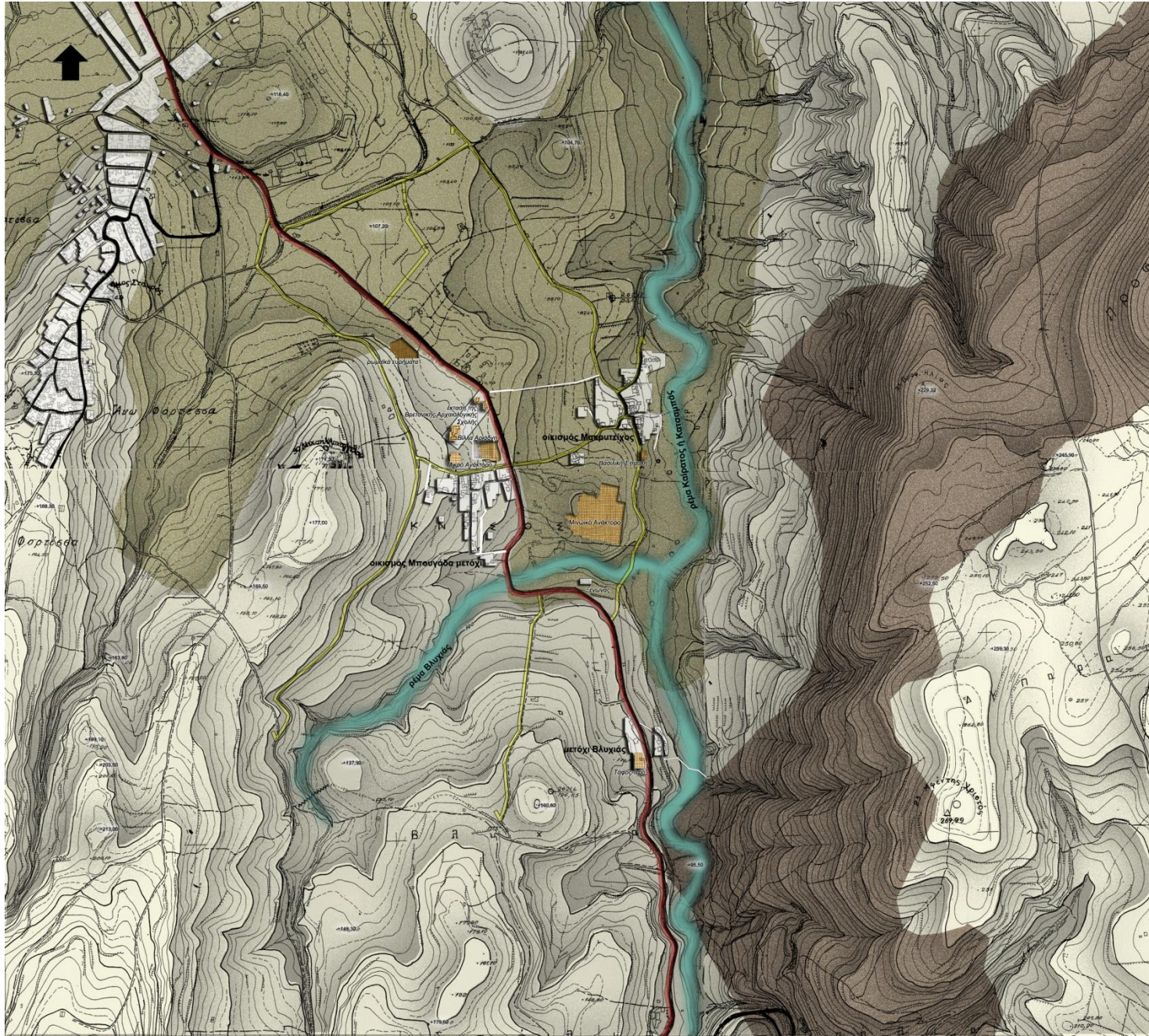
- ισοψείς καμπύλες ανά 20μ.
- χαραδρώσεις-υδροκρίτες
- κορυφές υψωμάτων
- απόκρημνα πρανή
- κύριο οδικό δίκτυο
- δευτερεύον οδικό δίκτυο

ΣΤΑΔΙΟ 1: ΑΝΑΛΥΣΗ & ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΥ ΤΟΠΙΟΥ
 ΣΤΑΔΙΟ 2: ΕΠΙΧΑΡΤΩΣΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΗ ΑΡΧΑΙΟΛ. ΧΩΡΟΥ
 ΣΤΑΔΙΟ 3: ΟΡΓΑΝΩΣΗ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ

ΧΑΡΤΗΣ 2:
 Γεωμορφολογικό ανάγλυφο

ΣΤΑΔΙΟ 1: Ανάλυση & αξιολόγηση πολιτισμικού τοπίου (οικολογικά χαρακτηριστικά)

- ΥΠΟΜΝΗΜΑ**
- Τριγωνείς αποθέσεις-Κάτω μέρος κλιτύων
Αποστρωγγλυμένες κορυφές
Έδαφος αβαθές και βαθιά
Διάβρωση καμία και μέτρια
Κλίσεις επιφάνειας ελαφρές
Ζώνη ασφαλών πλατυφύλλων-Φρύγανα
Εκθέσεις βόρειες και νότιες
 - Τριγωνείς αποθέσεις
Κάτω μέρος κλιτύων
Έδαφος βαθύ
Διάβρωση καμία
Κλίσεις επιφάνειας ελαφρές
Ζώνη ασφαλών πλατυφύλλων
Καλλιεργημένη έκταση
Εκθέσεις βόρειες
 - Τριγωνείς αποθέσεις
Κάτω μέρος κλιτύων
Αποστρωγγλυμένες κορυφές
Έδαφος βαθύ και αβαθές
Διάβρωση καμία και μέτρια
Κλίσεις επιφάνειας ελαφρές-
Ζώνη ασφαλών πλατυφύλλων
Καλλιεργημένη έκταση
Εκθέσεις βόρειες και νότιες

- υδροκρίτης-
λεκάνη απορροής ρέματος
- κύριο οδικό δίκτυο
- δευτερεύον οδικό δίκτυο

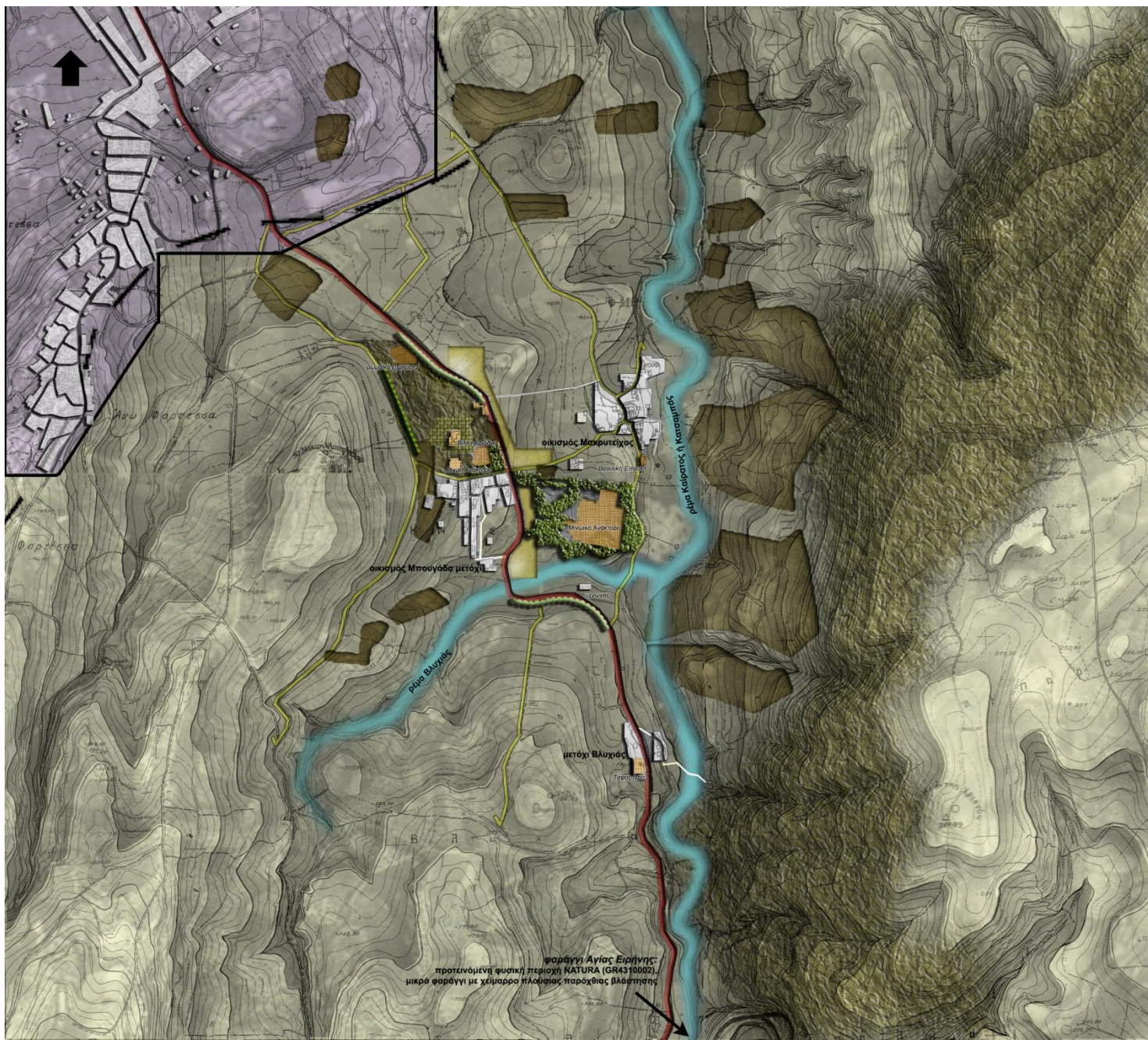
0,00 100 200 500
ΚΛΙΜΑΚΑ 1 : 10000

ΣΤΑΔΙΟ 1: ΑΝΑΛΥΣΗ & ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΥ ΤΟΠΙΟΥ
ΣΤΑΔΙΟ 2: ΕΠΑΝΑΠΡΟΣΔΟΡΜΕΙΟΣ & ΣΥΝΔΕΣΗ ΑΡΧΑΙΑ, ΧΩΡΟΥ
ΣΤΑΔΙΟ 3: ΟΡΓΑΝΩΣΗ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ

ΧΑΡΤΗΣ 3: Εδαφολογικά & Υδρολογικά χαρακτηριστικά

- Πηγές:**
- Γεωλογικός χάρτης ΓΓΜΕ (1:50000), έκδοση 1996
 - Χάρτης Γαίων (1:50000)-Εδαφολογικός χάρτης Δασικής Υπηρεσίας, έκδοση 1997

ΣΤΑΔΙΟ 1: Ανάλυση & αξιολόγηση πολιτισμικού τοπίου (οικολογικά χαρακτηριστικά)

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- γεωργικές εκτάσεις
- φρυγανότοποι-χορτολιβάδα
- καλλιεργημένες εκτάσεις όπως καταγράφηκαν το 1900
- ιστορικός κήπος Βίλλας Αριάδνη
- πυκνή βλάστηση δέντρων και θάμνων
- δενδροστοιχία
- χέρσες εκτάσεις για στάθμευση οχημάτων
- κτισμένο περιβάλλον

Η περιοχή ανήκει στην χλωριδική ζώνη των Λειψύλλων Πλατύφυλλων

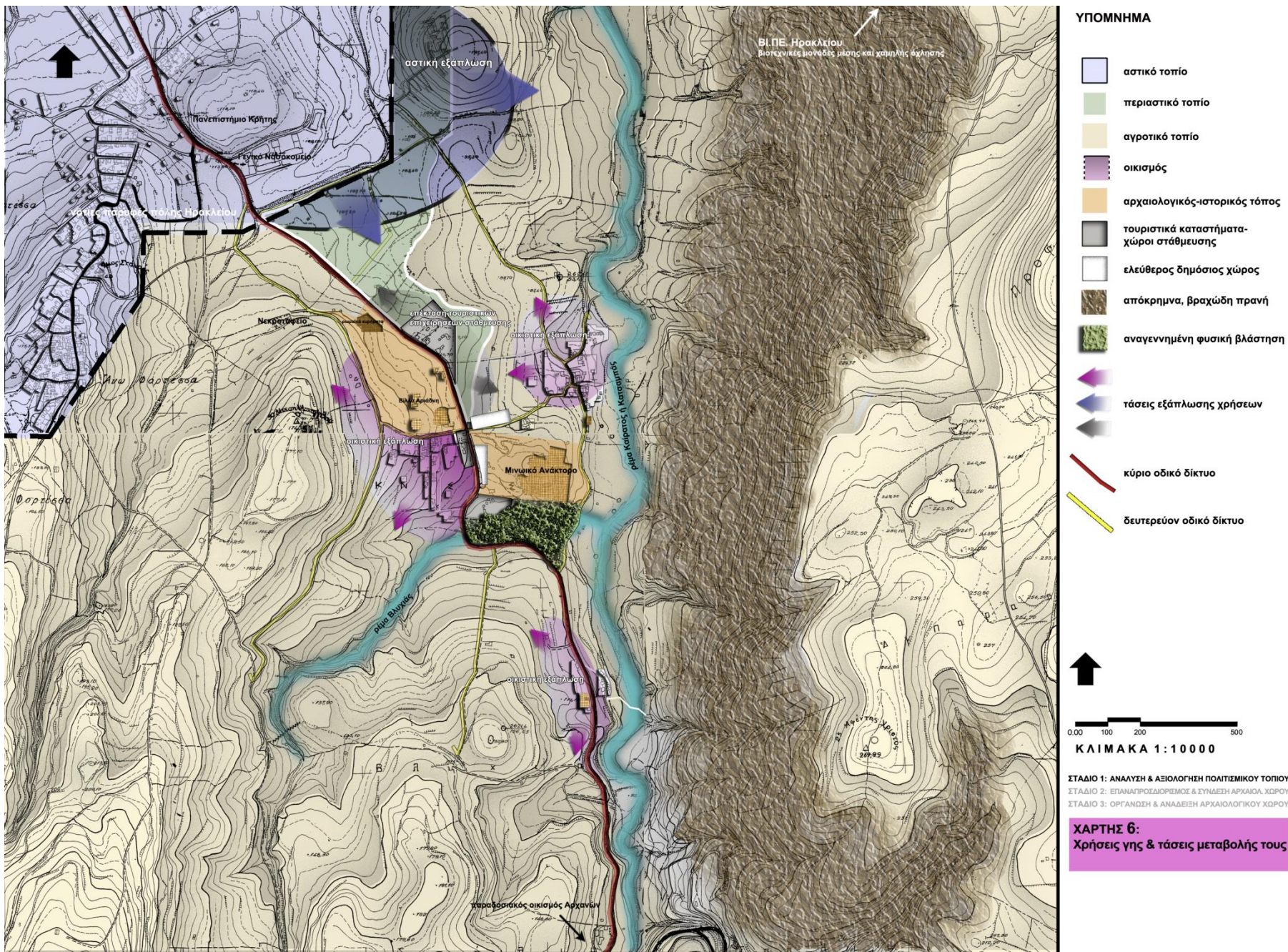
0,00 100 200 500
ΚΛΙΜΑΚΑ 1 : 10 000

ΣΤΑΔΙΟ 1: ΑΝΑΛΥΣΗ & ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΥ ΤΟΠΙΟΥ
ΣΤΑΔΙΟ 2: ΕΠΑΝΑΠΡΟΣΔΙΟΡΕΣΜΟΣ & ΣΥΜΒΕΒΗ ΑΡΧΑΙΑΣ ΧΩΡΟΥ
ΣΤΑΔΙΟ 3: ΟΡΓΑΝΩΣΗ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ

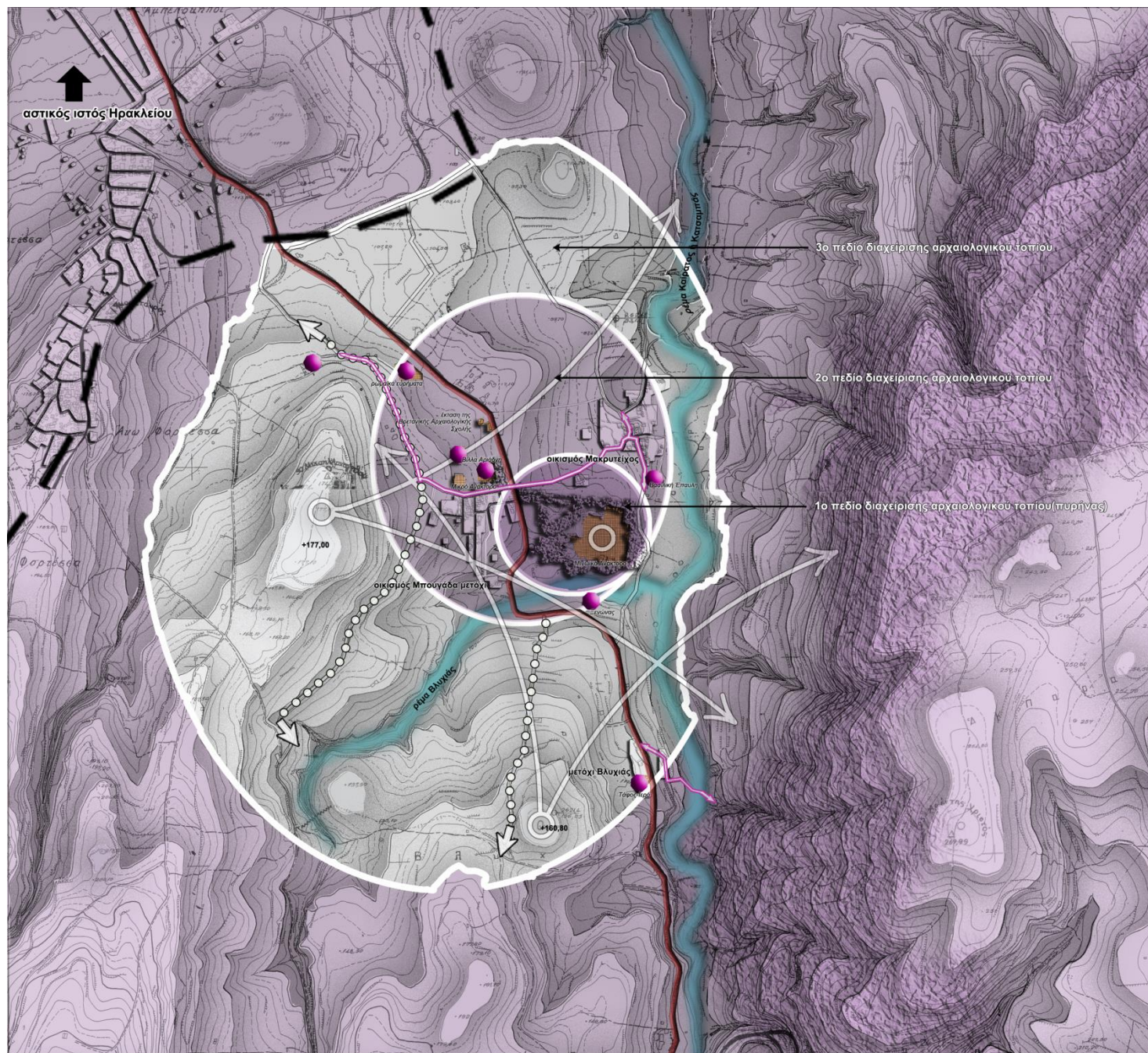
ΧΑΡΤΗΣ 4:
Φυσική & ανθρωπογενής βλάστηση

φαράγγι Αγίας Ειρήνης:
προτεινόμενη φυσική περιοχή NATURA (GR4310002),
μικρά φαράγγια με χειμάρρα ηλόφιας παρόχθιας βλάστησης

ΣΤΑΔΙΟ 1: Ανάλυση & αξιολόγηση πολιτισμικού τοπίου (χρήσεις γης-κατάσταση διαχείρισης)

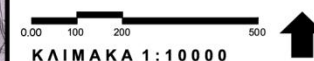

ΣΤΑΔΙΟ 2: Επαναπροσδιορισμός & σύνδεση αρχαιολογικού χώρου – τοπίου (πρόταση)

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

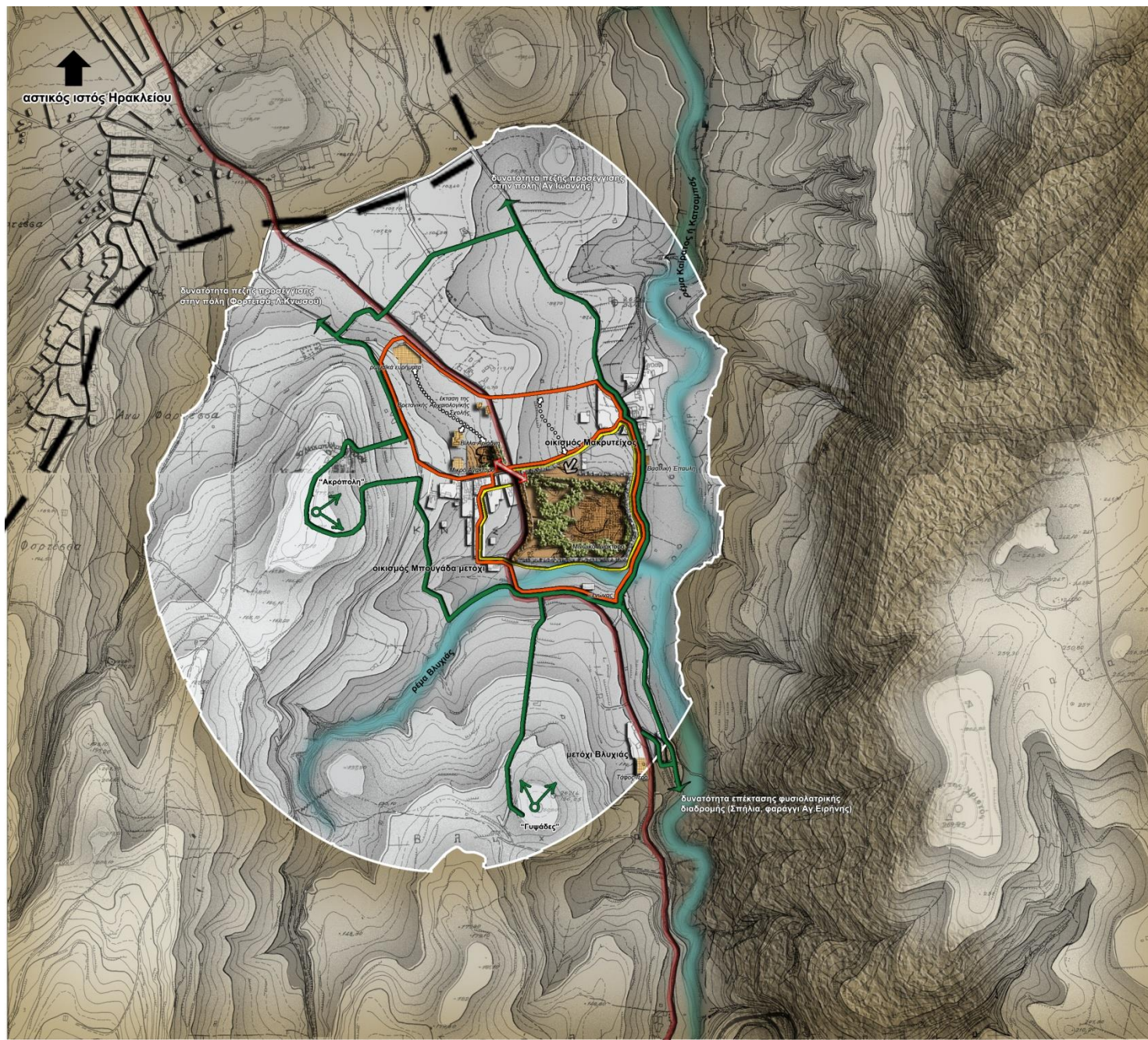
- σημείο αναφοράς- ανάδειξη ιστορικού μνημείου
- προτεινόμενη πολιτισμική διαδρομή
- προτεινόμενος οργανωμένος χώρος πανοραμικής θέας
- ανάδειξη υπάρχουσας διαδρομής με δυνατότητα ανεμπόδιτης θέας

ΣΤΑΔΙΟ 1: ΑΝΑΛΥΣΗ & ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΥ ΤΟΠΙΟΥ
ΣΤΑΔΙΟ 2: ΕΠΑΝΑΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ & ΣΥΝΔΕΣΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ
ΣΤΑΔΙΟ 3: ΟΡΓΑΝΩΣΗ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ

ΣΧΕΔΙΟ 1:
Πεδία διαχείρισης αρχαιολογικού τοπίου

ΣΤΑΔΙΟ 2: Επαναπροσδιορισμός & σύνδεση αρχαιολογικού χώρου – τοπίου (πρόταση)

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

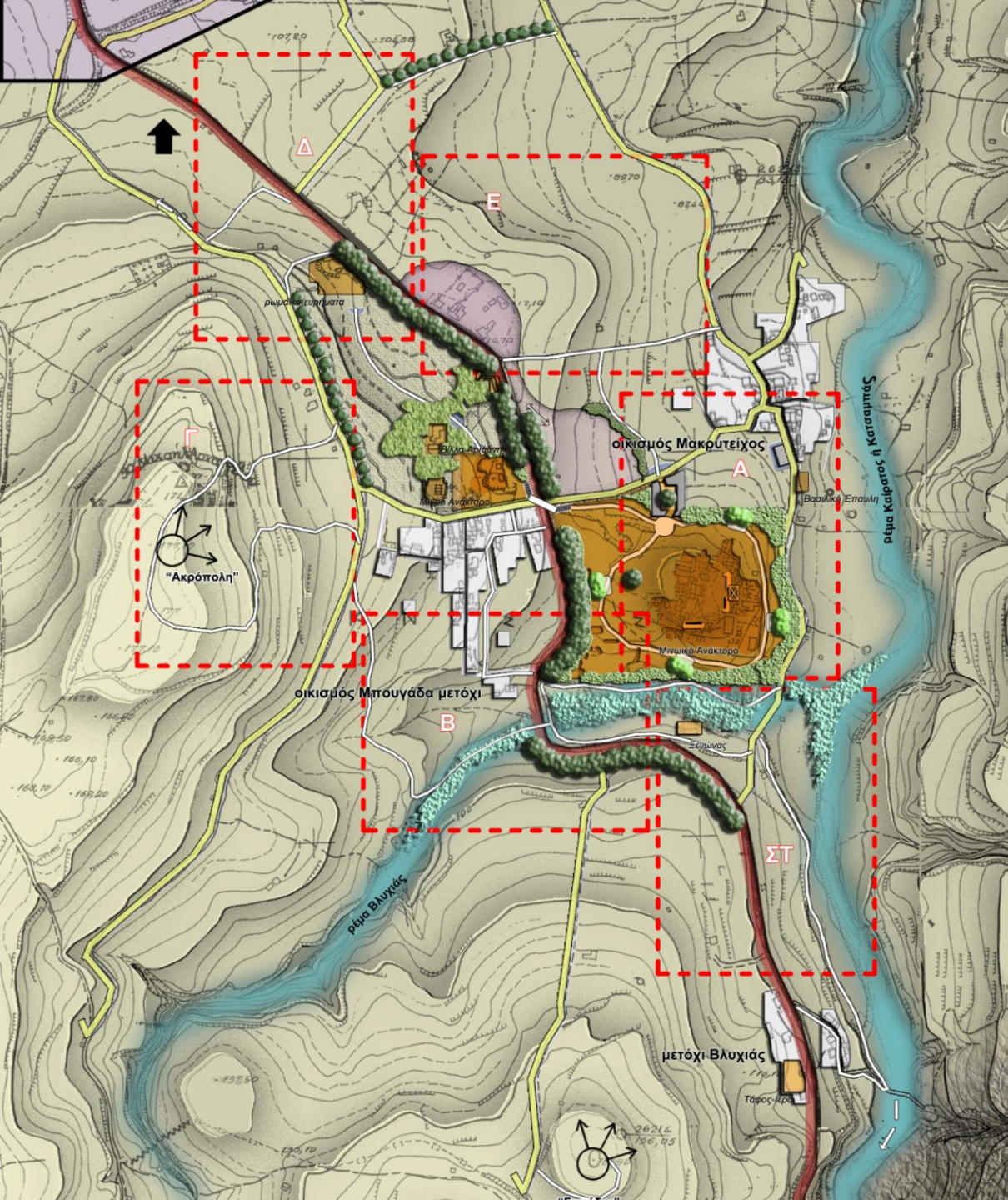
- συνολική έκταση αρχαιολογικής περιοχής
- προτεινόμενος αρχαιολογικός χώρος
- ενίσχυση περιμετρικού ορίου αρχαιολογικού χώρου
- σύνδεση-νέο μονοπάτι
- σύνδεση αρχαιολογικών χώρων
- νέος χώρος εισόδου
- σύντομη περιηγητική διαδρομή
- μέση περιηγητική διαδρομή
- μακρά περιηγητική διαδρομή
- οργανωμένη θέση πανοραμικής θέας

0,00 100 200 500
ΚΛΙΜΑΚΑ 1 : 10000

ΣΤΑΔΙΟ 1: ΑΝΑΛΥΣΗ & ΑΞΙΟΛΟΓΗΝΗ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΥ ΤΟΠΙΟΥ
ΣΤΑΔΙΟ 2: ΕΠΑΝΑΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ & ΣΥΝΔΕΣΗ ΑΡΧΑΙΟΛ. ΧΩΡΟΥ
ΣΤΑΔΙΟ 3: ΟΡΓΑΝΩΣΗ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ

ΣΧΕΔΙΟ 3:
Πορείες εξερεύνησης του αρχαιολογικού τοπίου

ΣΤΑΔΙΟ 3: Οργάνωση & ανάδειξη νέου αρχαιολογικού χώρου

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

	Θεματικές ενότητες ενημέρωσης		νέος αρχαιολογικός χώρος Κνωσού (μινωικό + μικρό ανάκτορο)
A	- μινωικό ανάκτορο		επισκέψιμοι αρχαιολογικοί χώροι
B	- μινωική πόλη		Χώρος στάθμευσης
Γ	- μινωική πόλη και ταφικά έθιμα		κύρια οδική αρτηρία
Δ	- ρωμαϊκή πόλη		δευτερευ. οδική αρτηρία
E	- κατάλοιπα της γεωμετρικής, αρχαϊκής, παλαιοχρ. περιόδου		νέα εσωτερική διαδρομή περιμετρικά αρχαιολ. χώρου
ΣΤ	- φυσικό περιβάλλον		
	αγροτικό τοπίο (κυρίαρχες καλλιέργειες ελιάς και αμτέλου)		
	αστικό τοπίο (όρια σχεδίου πόλης)		υπαίθρ. καθιστικός χώρος
	νέο μονοπάτι περιήγησης		δενδροστοιχία
	δυνατότητα επέκτασης διαδρομής		ορθόκλαδα κυπαρίσσια
	εναέρια πεζογέφ. μεταλ. κατασκευής		όριο μικρών δένδρων και θάμνων
	οργανωμένη θέση πανοραμικής θέας		ιστορικός κήπος Βίλλας Αριάδνη
	νέα είσοδος-κτίρια υποδοχής επισκεπτών περιμετρικά αιθρίου		ενίσχυση βλάστησης ρέματος
	κέντρο πληροφόρησης επισκεπτών		
	υπερυψωμένη εξέδρα παρατήρησης		

0.00 50 100 250

ΚΛΙΜΑΚΑ 1 : 5000

ΣΤΑΔΙΟ 1: ΑΝΑΛΥΣΗ & ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΥ ΤΟΠΙΟΥ

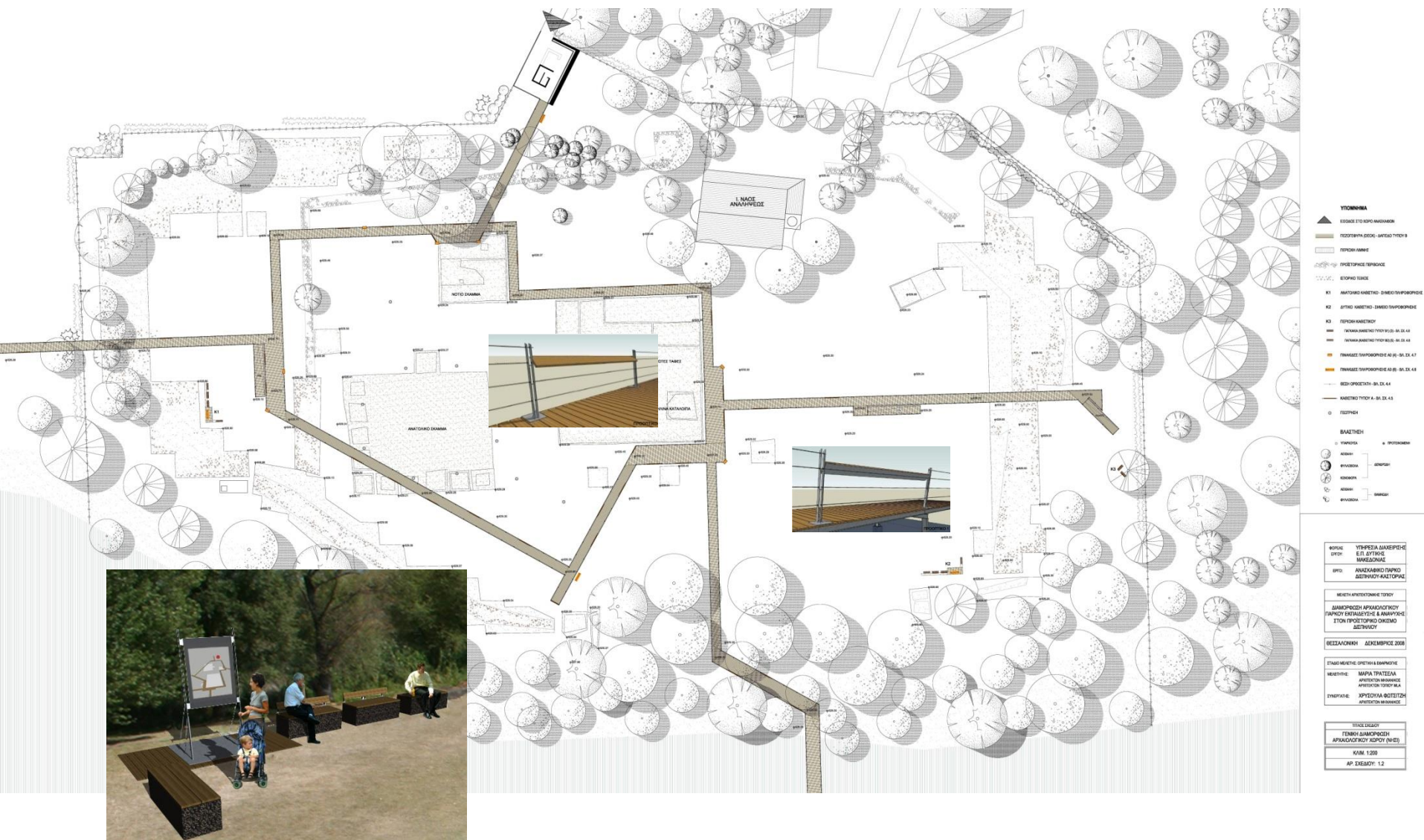
ΣΤΑΔΙΟ 2: ΕΠΑΝΑΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ & ΣΥΝΔΕΣΗ ΑΡΧΑΙΟΛ. ΧΩΡΟΥ

ΣΤΑΔΙΟ 3: ΟΡΓΑΝΩΣΗ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ

ΣΧΕΔΙΟ 4:
Πρόταση - Master Plan

Αρχαιολογικό Πάρκο Εκπαίδευσης και Αναψυχής στον Προϊστορικό Οικισμό Δισπηλιού

Σχέδιο Διαμόρφωσης Περιοχής «Νησί»

Σχεδιαστικές προσεγγίσεις για την ένταξη και ανάδειξη των ιστορικών μνημείων στο σύγχρονο τοπίο

Απόλυτος σεβασμός του ιστορικού χώρου / μνημείου

- ΥΠΟΤΑΓΗ της νέας διαμόρφωσης στην ιστορικότητα του μνημείου
- ΤΑΣΗ ΜΙΜΗΤΙΣΜΟΥ ως προς τη μορφή

Ελεύθερη, καινοτόμος προσέγγιση

- ΠΡΩΤΟΤΥΠΕΣ, ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ και υλικά, συχνά ξένα προς το χαρακτήρα και τη φυσιογνωμία του τοπίου.

Ήπιες, «αφανείς» και δημιουργικές επεμβάσεις

- όχι ανταγωνιστικές προς το μνημείο / αρχαιολογικό χώρο

Διαπραγμάτευση της σχέσης κυριαρχίας ανάμεσα σε **αντιφατικά δίπολα**

ΠΑΛΙΟ ≠ ΝΕΟ

ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΟ ≠ ΕΦΗΜΕΡΟ

ΣΤΑΤΙΚΟ ≠ ΜΕΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΟ

ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΣΜΟΣ ≠ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

ΜΝΗΜΕΙΑ / ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ

Σημειακά

Στατικά

Διαχρονικά

Υψηλή & αδιαμφισβήτητη
πολιτισμική αξία

ΣΥΧΡΟΝΟ ΤΟΠΙΟ

«Κέλυφος»

Δυναμικό μέσο παραγωγής πολιτισμού

Εφήμερο

Εν δυνάμει Πολιτισμική αξία σε
λανθάνουσα μορφή

ΙΣΟΔΥΝΑΜΑ

ως προς τη διαμόρφωση της **συλλογικής μνήμης**
& τη συμμετοχή τους στο **τελικό αντιληπτό**
αποτέλεσμα του συνολικού χώρου

ΜΝΗΜΕΙΑ / ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ

Υψηλή πολιτισμική αξία

ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΤΟΠΙΟ

Αυθεντικές ιδιότητες του τοπίου

ΙΣΟΡΡΟΠΗΜΕΝΗ & ΔΙΑΡΚΗ ΣΧΕΣΗ

οπτική διάκριση

διαφοροποίηση παλιού (ιστορικού)
και νέου (σύγχρονη επέμβαση)

Από την εισήγηση της Αισθητικής Επιτροπής της Γενικής Γραμματείας Τουρισμού

«... Τα βοηθητικά κτίσματα και οι κάθε είδους επεμβάσεις, μέσα και πλησίον των αρχαιολογικών χώρων, οφείλουν να είναι απλές και ταπεινές, σύμφωνα με την κλίμακα του τοπίου.

Οι κτιριακές εγκαταστάσεις πρέπει να μοιράζονται σε επί μέρους όγκους, μονώροφους ή διώροφους, το πολύ, των οποίων τα σχήματα θα συντίθενται με τα σχήματα του τοπίου, ενώ, επιπλέον, η πρέπουσα σύνθεση στατικότητας και κινητικότητας να εναρμονίζεται με την κατασκευή του τοπίου, καθώς και η σύνθεση των τόνων κάθε κτίσματος με τη σύνθεση των τόνων του περιβάλλοντος» .

Δημήτρης Πικιώνης, 1946

Έργα Ακροπόλεως. Τοπιογραφική διαμόρφωση των λόφων της ιστορικής Αθήνας.
1954-1957. Δ. Πικιώνης

ΑΝΑΒΙΩΣΗ ΤΗΣ ΜΝΗΜΗΣ

άμεσα —————> 'Μουσειακή' έκθεση των αρχαιολογικών αντικειμένων στον υπαίθριο χώρο

έμμεσα —————> Ανάδειξη των κρυμμένων, άυλων ιδιοτήτων του τοπίου που συνδέονται με την ιστορία του
«αποκρυπτογράφηση» του κοινωνικο-οικονομικού και πολιτισμικού πλαισίου της ιστορικής κοινωνίας

ΜΝΗΜΗ: στοιχείο ευμετάβλητο

«ΣΥΝΔΗΛΩΣΗ» κατά Umberto Eco (1986): «*Η συνύπαρξη σε μία χρονική στιγμή διαφορετικών χρονικών στιγμών που αξιοποιεί μεν στοιχεία από προϋπάρχοντες κώδικες, αλλά ... τους μετασχηματίζει σταδιακά, παραμορφώνοντας τις ήδη γνωστές μορφές και λειτουργίες*»

Σχεδιασμός: Εξασφάλιση προσωπικής ερμηνείας του τοπίου και των αρχαιολογικών ευρημάτων/αντικειμένων.

«αναστρέψιμες» & ευέλικτες διαμορφώσεις

Πρόταση Διαμόρφωσης Αρχαιολογικού Πάρκου
στον Προϊστορικό Οικισμό Δισπηλιού.

Πανοραμική άποψη του «Νησιού».

Αρχαιολογικός χώρος Κνωσού

Εμπειρικά «ταξίδια»
αναρώτησης & ανακάλυψης

Κυρίως όμως οι νέοι χώροι οφείλουν να είναι

- ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΙ ΚΑΙ ΔΙΑΔΡΑΣΤΙΚΟΙ που να
- ΑΝΑΒΙΩΝΟΥΝ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ &
- ΔΙΕΓΕΙΡΟΥΝ ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ και τη ΜΝΗΜΗ

με τρόπο που ΝΑ ΠΡΟΩΘΕΙΤΑΙ η

- ΕΞΕΡΕΥΝΗΣΗ
- ΚΡΙΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ
- ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ &
- ΒΙΩΜΑΤΙΚΗ ΜΑΘΗΣΗ.

ΤΟΠΙΟ: Πηγή έμπνευσης για το σχεδιασμό

Η ιστορικότητα του τοπίου αποτελεί **πλούσια δεξαμενή άντλησης πληροφορίας** αφού αποκαλύπτει συμβολισμούς και νοήματα, αντικρουόμενα στοιχεία, κυρίαρχες δυνάμεις και αντιφάσεις που φανερώνουν κρυμμένες διαστάσεις των πολιτισμών του παρελθόντος.

Το αρχαιολογικό τοπίο ενσωματώνει **πολλαπλούς τόπους και χρόνους**, οπότε και μετατρέπεται στο **βασικότερο μάρτυρα της διαχρονικής πορείας** προηγούμενων κοινωνιών.

ΣΤΟΧΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΠΙΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ & ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ

- Περιβαλλοντική προστασία & ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς & του συνόλου του πολιτισμικού τοπίου.
- Παραγωγή σύγχρονων & δημιουργικών επισκέψιμων χώρων, με τη διαμόρφωση ενός νέου τοπίου, με σεβασμό στην ιστορικότητα του τόπου, τις πολιτισμικές και τοπιακές ιδιαιτερότητες και τις σύγχρονες κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες της περιοχής.

Η **επιτυχία** μιας αντίστοιχης επέμβασης κρύβεται στη δυνατότητα **δημιουργικής επικοινωνίας του σύγχρονου ανθρώπου (παρόν) με την ιστορία του (παρελθόν).**

Ευχαριστώ για την προσοχή σας